

Programozási nyelvek és módszerek

4. ELŐADÁS – TÍPUSABSZTRAKCIÓ,
TÍPUSPARAMÉTER

Vezérlési szerkezetek

FOLYTATÁS

Esetkiválasztásos elágazások

valamilyen kifejezés (szelektor) értékétől függően:

kifejezés					
é1	é2	é3	é4	...	...
i	i	i	i	i	i
g	g	g	g	g	g
a	a	a	a	a	a
z	z	z	z	z	z
1	2	3	4	...	...
-	-	-	-	-	-
á	á	á	á	á	á
g	g	g	g	g	g

Esetkiválasztásos elágazás

Kérdések

- Mi lehet a szelektor típusa?
- Fel kell-e sorolni a szelektortípus minden lehetséges értékét?
- Mi történik, ha fel nem sorolt értéket vesz fel a szelektor?
- „Rácsorog”-e a vezérlés a következő kiválasztási ágakra is?
- Diszjunktnak kell-e lennie a kiválasztási értékeknek?
- Mi állhat a kiválasztási feltételben?
 - egy érték
 - értékek felsorolása
 - intervallum

“Case” utasítások

```
case expr of  
  const1: st1;  
  const2: st2;  
  ...  
  constn: stn  
end
```

“Case” utasítások

Sokszor igaz a case konstansokra:

- Tetszőleges sorrend,
- Nem feltétlenül egymás után,
- Több is vonatkozhat ugyanarra az alutasításra,
- Mind különböző kell legyen - különben, ha const_i és const_j egyenlőek, akkor melyiket választanánk, st_i -t vagy st_j -t?
- A kifejezés típusa diszkrét kell legyen (egész vagy felsorolási típus)
- Kell adni egy “others” ágat, hogy minden lehetőséget lefedjünk.

Pascal

A szelektor típusa lehet:
integer, character, boolean
vagy tetszőleges felsorolási
vagy intervallum típus.

"else" megengedett, de nem
kötelező (skip).

```
case var of
    val1: statm1;
    val2.: statm2;
...
    vali...valj : statmi;
[else statm]
end;
```

```
var Age: Byte;
case Age of
    0..13: Write('Child');
    14..23: Write('Young');
    24..65: Write('Adult');
    else   Write('Old');
end
```

ADA

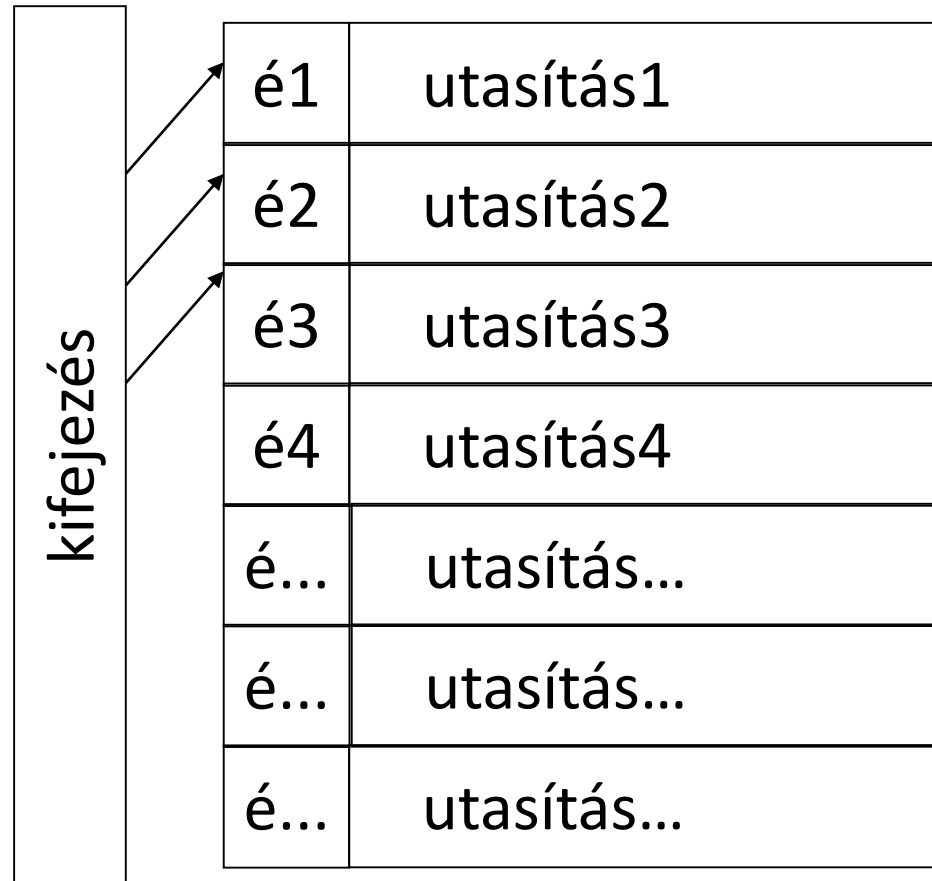
```
case expr is
  when choice1 => statms1;
  when choice2 => statms2; ...
  when others => statms;
end case;
```

others kötelező, ha nincs minden lefedve!

.. - intervallum,
| - vagy

```
case Today is
  when Monday => Initial_Balance;
  when Friday => Closing_Balance;
  when Tuesday..Thursday =>
    Report(Today);
  when others => null;
end case;
```

C++

break

C++

```
switch (intexpr) {  
    case label1: statm1; break;  
    case label2: statm2; break;  
    ...  
    default: statm;  
}
```

kifejezés “integral” típusú

- “default:” címke lehetősége (nem kötelező).
- itt break kell, ha nem akarom folytatni!

C++

```
switch (val){  
    case 1 : cout<<"case 1\n";  
    case 2 : cout<<"case 2\n";  
    default: cout<<"default case ";  
}
```

ha val=1, az eredmény:

case 1

case 2

default case

Java

Mint a C++:

```
switch (val){  
case 1 : System.out.println("case 1\n");  
case 2 : System.out.println("case 2\n");  
                break;  
default: System.out.println("default case  
");  
}
```

ha val=1, az eredmény:

case 1

case 2

Eiffel

Pascal-szerű szemantika

A változó típusa INTEGER vagy CHARACTER

```
inspect var
  when expr1 then statmblock1
  when expr2 then statmblock2
  ...
  else statmblock
end
```

Exception lép fel, ha nem gondoskodtunk a megfelelő választék-elemről (null utasítás szükséges lehet).

Eiffel

```
inspect c
  when '0'..'9'           then n:= n + 1;
  when 'a'..'z', 'A'..'Z' then s:= s + 1;
  else   o:= o + 1;
end
```

C#

```
switch (kif)
```

```
{
```

```
    case ertek1 : utasítások... break;
```

```
    case ertek2 : utasítások... break;
```

```
    case ertek3 : utasítások... break; vagy:  
                goto case KONST/default;
```

```
...
```

```
}
```

szemantika

Ciklusként is működhet!!

SWIFT

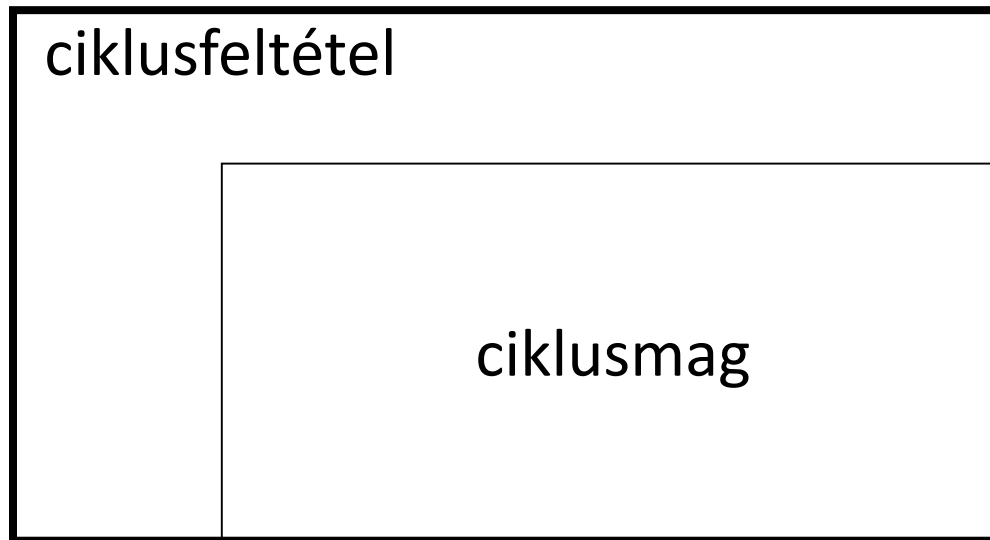
Lehetséges az értékre rész-megszorítást adni

```
switch vegetable {  
    case "celery":  
        let vegetableComment = ...  
    case "cucumber", "watercress":  
        let vegetableComment = ...  
    case let x where x.hasSuffix("pepper"):  
        let vegetableComment = ...  
    default:  
        let vegetableComment = ...  
}
```

Ciklusok

utasítások ismételt végrehajtása

- valamilyen feltételtől függően

Ciklusok általános kérdései

Vannak-e **nem ismert** lépésszámú ciklusok?

- Van-e elől/hátul tesztelős ciklus?
- A ciklusfeltétel logikai érték kell legyen, vagy más típusú is lehet?

Kell-e blokkot kijelölni a ciklusmagnak?

Ciklusok általános kérdései

Van-e előre **ismert** lépésszámú ciklus?

- A ciklusváltozó mely jellemzője állítható be a következők közül?
 - alsó érték - felső érték - lépésszám
- Mi lehet a ciklusváltozó típusa?
- Biztosított-e a ciklusmagon belül a ciklusváltozó változtathatatlansága?
- Mi a ciklusváltozó hatásköre, definiált-e az értéke kilépéskor?

Ciklusok általános kérdései

Van-e általános (végtelen) ciklus?

Léteznek-e a következő vezérlésátadó utasítások?

- break - continue

Van-e ciklusváltozó-iterátor?

Nem ismert lépésszámú ciklusok

Elöltesztelő “while” ciklusok:

- `while <kif> do <utasítás>`

Pascal: a ciklusmag egyetlen utasítás lehet (de blokk is)

- `while a < b do b := b - a;`

ADA

end loop zárja, így a ciklusmag utasítássorozat is lehet:

```
while kifejezés loop  
    ciklusmag  
end loop
```

kifejezés Boolean típusú

C++

A kifejezés aritmetikai értéket ad

- nem 0: true, 0: false

A ciklusmag egyetlen utasítás lehet (de blokk is)

```
while (<expr> ) <statm>
```

```
while (a < b)  
    b = b - a;
```

Java

Hasonló a C++-hoz,
kivéve: a kifejezés típusa boolean kell legyen.

```
i=0;  
while (i<10) {  
    System.out.println(i);  
    i++;  
}
```

Eiffel

Amíg a ciklusfeltétel hamis!

- end zárja, így a ciklusmag utasítássorozat is lehet.

```
from
  init
[invariant
  loop-inv
  variant
  variant-func]
until
  loop-cond
loop
  loop-body
end
```


Ciklushelyesség kezelése

Hátultesztelő “repeat-until” ciklusok

Amíg egy feltétel igaz nem lesz.

Ciklusmag egyszer biztosan lefut

repeat

utasítássorozat

until ciklusfelt

nincs szükség blokk utasításra – a ciklusmag vége meghatározott

while E do S

- Jelentése

if E then

repeat S until not E

Hátultesztelő ciklusok

Pascal:

- repeat
 $b := b - a;$
until ($b \leq a$);

C++: a kifejezés aritmetikai érték, nem 0: igaz, amíg értéke 0 (hamis) nem lesz

- do <statm> while (<expr>);

Java: hasonló a C++-hoz, kivéve: a kifejezés típusa boolean kell legyen

Eiffel:

- “until_do” az Iteration könyvtárból.

Előre ismert lépésszámú ciklusok “For” ciklusok

index változó kezelése – lépésköz - határ

Egyszer, a ciklusba való belépés előtt értékeli ki a lépésközt és a határt, vagy minden végrehajtás után újra?

A határt a ciklusmag végrehajtása előtt vagy után ellenőrzi?

Mi lehet a ciklusváltozó típusa?

Biztosított-e a ciklusmagon belül a ciklusváltozó változtathatatlansága?

Mi a ciklusváltozó hatásköre, definiált-e az értéke kilépéskor?

Pascal

lépésköz és határ: egyszer

határ ellenőrzése ciklusmag előtt

ciklusváltozó nem változtatható (ma már)

értéke kilépéskor nem definiált

ciklusváltozó diszkrét típusú lehet

```
for i := 1 to n do sum := sum + i;
```

```
for c := 'z' downto 'a' do write(c);
```

Ada

Az index a ciklus lokális konstansa. Diszkrét típusú kell legyen. A ciklus értékintervallumát csak egyszer, a ciklusba való belépés előtt számítja ki.

```
for <var> in loop-range loop  
    <utasítások>;
```

```
end loop;
```

```
    Sum:=0;
```

```
    for I in 1..N loop
```

```
        Sum := Sum + I;
```

```
    end loop;
```

A “reverse” hatására : fordított sorrend.

C++

a for (for-init-stm [expr-1]; [expr-2]) stm
jelentése

```
{ for-init-stm
  while (expr-1) {
    stm
    expr-2;
  }
}
```

Kivéve, hogy egy continue a stm-ben expr-2-t hajt végre az expr-1 kiértékelése előtt.

Hiányzó expr-1 ekvivalens: while(1)

Ha a for-init-stm egy deklaráció, akkor a deklarált nevek hatásköre a for utasítást tartalmazó blokk

```
sum=0;
for (int i = 1; i < n; i++)
  sum = sum + i;
```

Java

Eredeti for ciklus: hasonló a C++-hoz:

```
public class ForDemo {  
    public static void main(String[] args) {  
        int[] arrayOfInts = { 32, 87, 199, 622, 127, 485 };  
        for (int i = 0; i < arrayOfInts.length; i++) {  
            System.out.print(arrayOfInts[i] + " "); i++;  
        }  
        System.out.println();  
    }  
}
```

Mit csinál?

Java

for-each ciklus:

```
public class ForEachDemo {  
    public static void main(String[] args) {  
        int[] arrayOfInts = {32, 87, ....., 622, 127};  
        for (int i : arrayOfInts) {  
            System.out.print(i + " ");  
        }  
        System.out.println();  
    }  
}
```

Java

Gyűjteményekkel (Collection) és tömbökkel használható

Az iterációk leggyakoribb formájára, amikor az index, illetve az iterátor értéket semmilyen más műveletre nem használják, csak az elemek elérésére.

Még egy példa:

- ha van egy Number típusunk:

```
List<Number> szamok = new ArrayList<Number>();
    szamok.add(new Integer(42));
    szamok.add(new Integer(-30));
    szamok.add(new BigDecimal("654.2"));
    for ( Number number : szamok ){
        ...
    }
```

C#

„hagyományos” for ciklus, hasonlóan a C++-hoz:

```
using System;
public class ForLoopTest
{
    public static void Main()
    {
        for (int i = 1; i <= 5; i++)
            Console.WriteLine(i);
    }
}
```

C#

foreach utasítás:

`foreach (type identifier in expression) statement`

- a ciklusváltozó értékét ne változtassuk, ha ez érték típusú, akkor nem is lehet.
- A kifejezés gyűjtemény vagy tömb lehet, `IEnumerable`-t implementál, vagy egy olyan típust, ami deklarál egy `GetEnumerator` metódust.

C#

Foreach tömbökre:

```
public static void Main() {  
    int odd = 0, even = 0;  
    int[] arr = new int [] {0,1,2,5,7,8,11};  
    foreach (int i in arr) {  
        if (i%2 == 0)  
            even++;  
        else  
            odd++;  
    }  
    ...  
}  
}
```

C#

foreach gyűjteményekre

- `foreach (ItemType item in myCollection)`
- a `myCollection` gyűjteményre a következőknek kell teljesülnie:
 - interface, class, vagy struct típus kell legyen
 - kell legyen egy `GetEnumerator` nevű példánymetódusa, aminek a visszaadott típusára (pl. `Enumerator`) fennáll:
 - Van egy `Current` nevű property-je, ami `ItemType`-ot, vagy erre konvertálhatót ad vissza – a gyűjtemény aktuális elemét
 - Van egy `MoveNext`, `bool`-t visszaadó metódusa, ami növeli az elemszámlálót, és `true`-t ad, ha van még elem a gyűjteményben

C#

foreach gyűjteményekre – lehetőségek

- Létrehozunk egy gyűjteményt a fenti szabályokkal – ez csak C# programokban használható persze
- Létrehozunk egy gyűjteményt a fenti szabályokkal, és implementáljuk az IEnumerable interfészt
 - ez más nyelvekben is használható lesz, mint pl. a Visual Basic
- Használjuk az előredefiniált gyűjtemény osztályokat

C#

foreach gyűjteményekre – példák

```
using System;

public class MyCollection {
    int[] items;
    public MyCollection() {
        items = new int[5] {12, 44, 33, 2, 50};
    }
    public MyEnumerator GetEnumerator() {
        return new MyEnumerator(this);
    }
}
```


foreach gyűjteményekre – példák

```
public class MyEnumerator {
    int nIndex;
    MyCollection collection;
    public MyEnumerator(MyCollection coll) {
        collection = coll;
        nIndex = -1;
    }
    public bool MoveNext() {
        nIndex++;
        return(nIndex < collection.items.GetLength(0));
    }
    public int Current {
        get {
            return(collection.items[nIndex]);
        }
    }
}
```


foreach gyűjteményekre – példák

```
public class MainClass
{
    public static void Main()
    {
        MyCollection col = new MyCollection();
        Console.WriteLine("Values in the collection are:");

        // Display collection items:
        foreach (int i in col)
        {
            Console.WriteLine(i);
        }
    }
}
```

SWIFT

For ciklus

- ```
var firstForLoop = 0
for i in 0..<4 {
 firstForLoop += i
}
```
- ```
var secondForLoop = 0
for var i = 0; i < 4; ++i {
    secondForLoop += i
}
```

A `.. használható arra, hogy az i 0 és 3 közötti értékeket veszi fel, ha 0 és 4 közötti értékeket szeretnénk, akkor i in 0 ... 4 a használandó szintaktika`

“Végtelen” ciklusok

ADA

```
loop
    <statm>1; ...
    exit when <feltétel>;
    <statm>2; ...
end loop;
```

```
loop
    get(Current_Char);
    exit when Current_Char = '*';
end loop;
```

Vezérlésátadó utasítások

break: kiugrás a vezérlési szerkezetből - pl.:

```
while feltétel do
    if speciális-eset then kezeld le; break; end
if;
    kezeld a normális eseteket;
end while
```

continue: ciklusfeltétel újrakiértékelése

alprogram hívás

return alprogramból hívóhoz visszatérés.

goto – **!!! Veszélyeket rejt**

Példák

C++:

- break - ciklusban, vagy switch utasításban
- continue - csak ciklusban
- return
- goto

Java:

- break, continue, return mint a C++-ban
- NINCS goto!

Absztrakció

Absztrakció – Mi az?

Gondolkodásmód: az általános elvekre koncentrálunk, nem ezeknek a specifikus megjelenési formáira.

- Filozófia,
- Matematika,
- Számítástudomány

Absztrakció a rendszer analízisben:

- A feladat lényeges aspektusai
- Eltekintünk a kevésbé lényegestől
- Például: légi közlekedés vezérlése
 - lényeges: helyzete, sebessége stb.
 - lényegtelen: színe, utasok neve...
 - (ez a feladattól függ!)

Alprogramok mint absztrakciók

Absztrakció a programozásban

- különböztessük meg a szinteket
 - **Mit csinál** a program?
 - **Hogyan** van implementálva?

Minden programozási nyelv a gépi kód absztrakciója.

Magasabb szintű absztrakciók

- Eljárás: Mit csinál az eljárás?
 - Hogyan csak akkor fontos, amikor implementáljuk 😊.
- Eljárást hívó eljárások:
 - Az absztrakció akárhány szükséges szintje bevezethető.

Alprogramok mint absztrakciók

Absztrakciós mechanizmus:

- a programozási nyelvi konstrukció, ami megengedi, hogy a programozó megragadja az absztrakciót
 - És a program részeként reprezentálja – egyfajta számítási mintaként
- Egyszerű példa:
 - Eljárások és függvények
- Egyéb példák
 - Később...

A legegyszerűbb absztrakciós mechanizmus

Eljárások és függvények: egységek, melyek számításokat tartalmaznak

- Függvény-absztrakció: egy kiszámítandó kifejezést tartalmaz
- Eljárás-absztrakció: egy végrehajtandó parancsot tartalmaz.

A tartalmazott számítás mindig végre lesz hajtva, amikor egy absztrakciót hívunk.

Az érdekeltségek szétválasztása:

- A Hívó azzal törődik, mit csinál a számítás.
- Az Implementáló azzal is törődik, hogy hogyan kell a számítást végrehajtani természetesen a „mit” szerint 😊

A hatékonyságot a paraméterezéssel javítjuk.

Függvény-absztrakció

Egy kiértékelendő kifejezés – amikor hívjuk, egy értéket ad vissza

Ada példa

```
function Kerulet (R : Float) return Float is
begin
    return 2.0*R*3.14;
end;
```

ML példa

```
fun power( x: real; n: int) =  
    (* felt. hogy n > 0 *)  
    if n = 1 then  
        x  
    else  
        x * power (x, n- 1)  
    end
```

Mi a függvény definíció?

```
function I (FP1 ; ... ; FPn) return T is  
body
```

Egy I azonosítót hozzákapcsol egy adott függvény-absztrakcióhoz.

A függvény-absztrakció a megfelelő aktuális paraméterekkel való híváskor eredményt ad vissza.

- A függvényhívás felhasználói szemlélettel egy leképezés az argumentumok és az eredmény között.
- Megvalósítói szemlélet: a függvénytörzs kiértékelése.
 - Az algoritmus változása csak a megvalósítóra tartozik.

Eljárás-absztrakció

Egy végrehajtandó parancsot testesít meg.

- A felhasználó csak a változók megváltozását érzékeli.

Sok nyelvben nem lehet létrehozni egy eljárás-absztrakciót név nélkül. Az általános formátum:

- `procedure I (FP 1 ; ... ; FP n)
 body`

Felhasználói szemlélet:

- `type Dictionary = array [...] of Word;`
- `procedure sort( var words: Dictionary);`
- `...`
- `sort(a); (* érzékeljük 'a' változását *)`

Megvalósítói szemlélet: a kódolt algoritmus.

Absztrakciós elv

Összefoglalás:

- Függvény-absztrakció: **egy kifejezés** absztrakciója.
 - Egy függvényhívás egy kifejezés, amikor hívjuk, kiértékeli, és egy értéket ad vissza.
- Eljárás-absztrakció: **egy parancs** absztrakciója.
 - Egy eljáráshívás egy parancs, ami az eljárástörzs végrehajtása során frissíti/frissítheti a változók értékét.

Absztrakciós elv

Általánosítás

- Tetszőleges szintaktikai osztály fölött létrehozhatunk absztrakciókat, feltéve, hogy ez valamifajta számítást specifikál.
 - Absztrakt adattípusok
 - Generic (később)

Alprogramok és paramétereik

Alprogramok használata

- az egyik legelső programozási eszköz.

Charles Babbage – Analytical Engine – 1840-ben már tervezte, hogy lyukkártyák egy csoportját fogja használni nagyobb számítások gyakrabban ismételt részeinél

Alprogramok használatával nevet adhatunk egy kódrészletnek és paraméterezhetjük a viselkedését.

Paraméter átadása

Absztrakció általánosítása

```
val pi = 3.14159;
```

```
val r = 1.0;
```

```
fun circumference() = 2 * pi * r;
```

formális paraméter(ek)

```
fun circumference (r: real) = 2 * pi * r;
```

```
circumference (1.0);
```

```
circumference(a + b);
```

aktuális paraméter(ek)

Alprogram

Programegység

Végrehajtás kezdeményezése: meghívással

A program darabolásának eszköze

Különböző számítások elkülönítése egymástól

Újrafelhasználhatóság

Mire való

Nagyobb feladat egy részfeladatának megoldása

Algoritmus kódolása

Típusművelet megvalósítása

Matematikai függvény kiszámítása

Eljárás-absztrakció

Feladat

Alfeladat 1

Alfeladat 2

Alfeladat 3

F.11

F.12

F.13

F.21

F.22

F.23

F.31

F.32

F.33

F.34

Alprogram hívása

```
Kar: Char;
```

```
...
```

```
begin
```

```
...
```

```
while Meret<> 0 do
```

```
begin
```

```
    KarOlvas (Kar);
```

```
    Teglalap;
```

```
    ...
```

```
end;
```

```
end;
```

```
procedure Karolvas(Var C:Char);
```

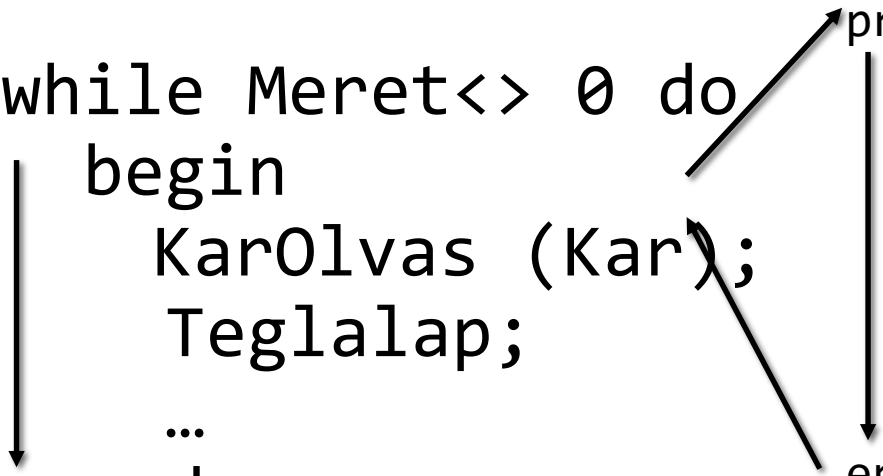
```
begin
```

```
    GotoXY(20,112);
```

```
    write('Kerem a karaktert');
```

```
    ReadLn(C);
```

```
end;
```


Alprogram

alprogram=(név, paraméterek, környezet, törzs).

- az alprogram definíciójakor a formális paraméterekkel írjuk le az adatcsere elemeit
 - a külvilággal való kommunikáció alterének komponenseit
- az alprogram használatakor pedig az aktuális paraméterek kerülnek ezek helyére
 - ez a paraméterátadás

Függvény

```
function Faktoriális ( N: Natural ) return
Positive is
    Fakt: Positive := 1;
begin
    for I in 1..N loop
        Fakt := Fakt * I;
    end loop;
    return Fakt;
end Faktoriális;
```

Eljárás

```
procedure Cserél ( A, B: in out Integer ) is
    Temp: Integer := A;
begin
    A := B;
    B := Temp;
end Cserél;
```

Eljárás – függvény

Eljárás végrehajtása: utasítás

Eljárás neve: ige

- `Egyenest_Rajzol(Kezdopont, Vegpont);`

Függvény végrehajtása: kifejezés értékének meghatározása.

Függvény neve: főnév vagy melléknév.

- `if Elemek_Száma(Halmaz) > 0 then ...`

Paraméterek, visszatérési érték

Információ átadása / átvétele alprogramhívásnál

- paramétereken keresztül
- visszatérési értéken keresztül

Paramétereknél az információ áramlása

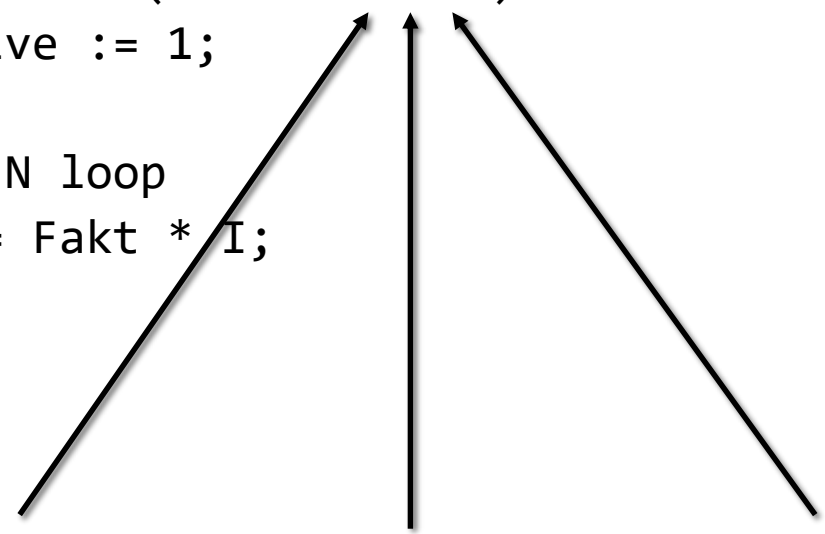
- **Merre**: a paraméterek **módja**
- **Hogyan**: a paraméterátadás **technikája** (paraméterátadás módja)

Alprogram hívásakor a formális paramétereknek aktuális paramétereket feleltetünk meg.

Paraméterek

```
function Faktoriális ( N: Natural ) return Positive is
    Fakt: Positive := 1;
begin
    for I in 1..N loop
        Fakt := Fakt * I;
    end loop;
    return Fakt;
end Faktoriális;
```

$L_Al_K := \text{Faktoriális}(L) / (\text{Faktoriális}(K) * \text{Faktoriális}(L-K))$

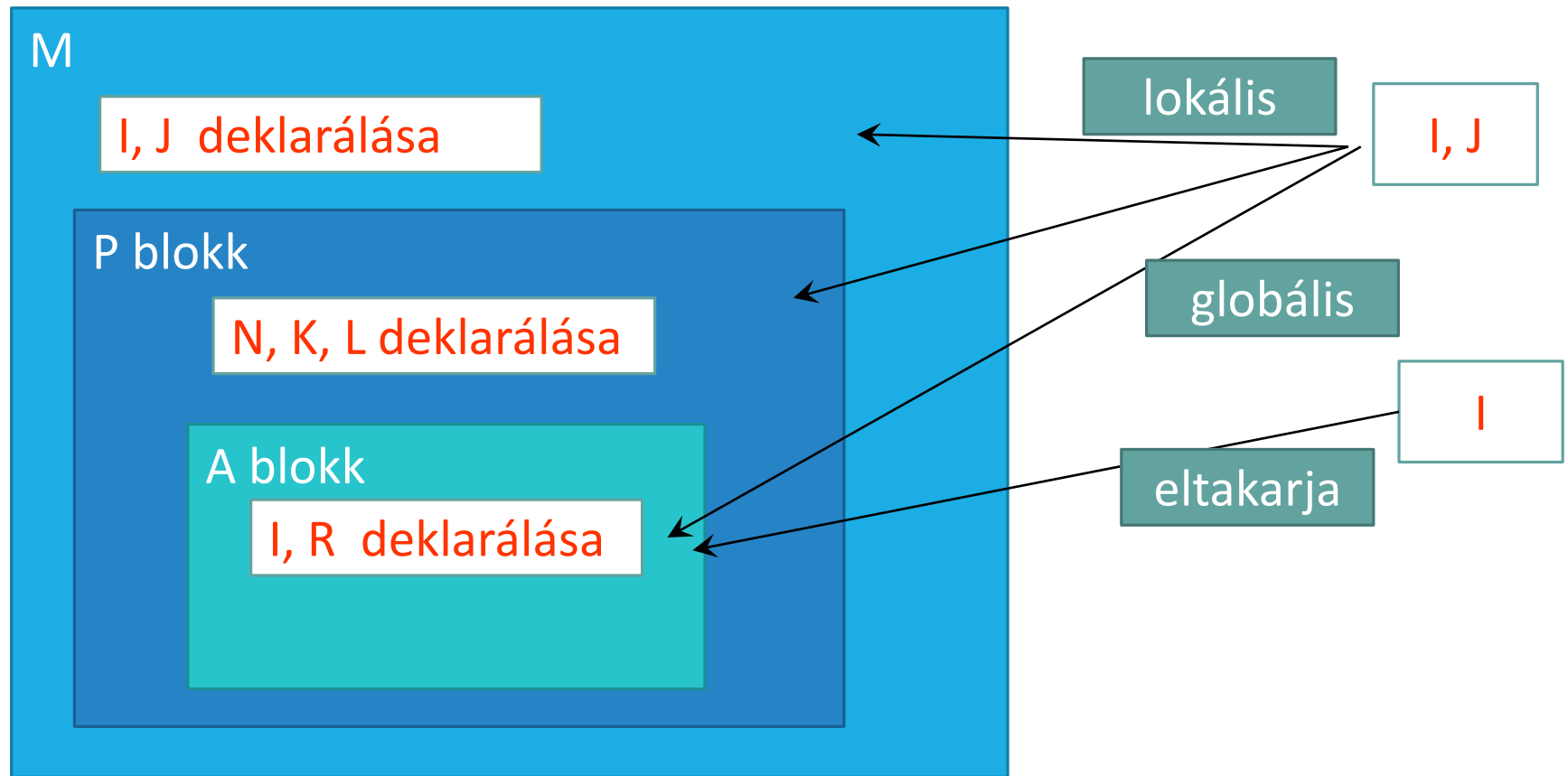

Alprogram beágyazható

Sok programozási nyelvben:

- Blokkszerűen
- Deklarációs részbe
- Lokális - globális deklarációk
- Hatáskör, láthatóság, élettartam

Változók

Példa

```
with Ada.Integer_Text_IO, Text_IO;
procedure Faktoriálist_Számít is
  N: Integer;
  function Faktoriális (N: Natural) return Positive is
    Fakt: Positive := 1;
  begin
    for I in 1..N loop
      Fakt := Fakt * I;
    end loop;
    return Fakt;
  end Faktoriális;
begin
  ...
  Ada.Integer_Text_IO.Put(Faktoriális(N));
  ...
end Faktoriálist_Számít;
```

lokális

globális

Paraméterek fajtái

Az információáramlás iránya szerint

- Input: hívó $\Rightarrow$ alprogram
- Output: hívó $\Leftarrow$ alprogram
- Update: hívó $\Leftrightarrow$ alprogram

Paraméterátadási technikák

A paraméterátadás módja

- Különféle nyelvekben különféle módon adják át a paramétereket
- Legismertebb paraméterátadási módok:
 - érték szerint
 - cím szerint
 - eredmény, érték-eredmény szerint
 - név szerint

Érték szerinti paraméterátadás

A formális paraméter az alprogram egy **lokális változója**, aminek az aktuális paraméter adja a kezdőértéket

- in módú átadásra alkalmas

Az aktuális paraméter tetszőleges kifejezés, kiértékelésére **egyszer**, az alprogram végrehajtásának megkezdése előtt kerül sor.

Az alprogram végrehajtása közben sem az aktuális paraméter értékének esetleges megváltozása nincs hatással a formális paraméter értékére, sem a formális paraméter értékének megváltoztatása nincs hatással az aktuális paraméterre.

Érték szerinti paraméterátadás

Példa C-ben

```
int lnko( int a, int b ){  
    while( a != b )  
        if( a > b )    a -= b;  
        else          b -= a;  
    return a;  
}
```

```
int x,y,z; ...
```

```
x = 10; y = 5;
```

```
z = lnko(x,x+y+1);
```

```
a = 10
```

```
b = 16
```

Érték szerinti paraméterátadás

Példa C-ben

```
int lnko( int a, int b ){  
    while( a != b )  
        if( a > b )    a -= b;  
        else          b -= a;  
    return a;  
}
```

```
int x,y,z; ...
```

```
x = 10; y = 5;
```

```
z = lnko(x,x+y+1);
```

z értéke 2 lesz,
x marad 10

Érték szerinti paraméterátadás

Csak **egyszer** értékelődik ki

C példa:

```
int x = 1;
int f( int a ){
    ++x;
    return a+x;
}
int main(){
    int y = f(x);
}
```

a = 1

← x = 2

y = 3 !

Cím szerinti paraméterátadás

Az aktuális paraméter vagy egy változó, vagy egy változó komponensét meghatározó kifejezés – balérték - $(x[i+2*j])$ lehet.

Az aktuális paraméter kiértékelése a hozzá rendelt memóriaterület címének meghatározását jelenti.

Az aktuális paraméter kiértékelésére az alprogram végrehajtásának megkezdése **előtt** kerül sor, s az aktuális paraméter memóriaterülete rendelődik hozzá.

Az alprogramban hivatkozhatunk is a formális paraméter értékére, és adhatunk is neki új értéket (update módú átadásra is alkalmas)

Cím szerinti paraméterátadás

Példa Pascalban:

```
procedure Csere(var a,  
b: Integer );  
var temp: Integer;  
begin  
    temp := a;  
    a := b;  
    b := temp;  
end;
```

Hívás:

```
...  
x: Integer;  
y: Integer;  
...  
x:=3;  
y:=6;  
Csere(x,y);
```

x=6, y=3

Cím szerinti paraméterátadás

```
procedure s (var a    : integer)..  
    -- kiírja és lenullázza a paraméterét  
procedure p (var a, b: integer);  
    -- kiírja és lenullázza a paramétereit  
begin  
    s(a);  
    s(b);  
end;
```

Mit csinál majd $p(x, x)$?

Cím szerinti paraméterátadás

„Alias” – amikor a program egy pontján két különböző változó ugyanazt az egyedet jelenti

```
var globalis: Integer;  
procedure r (var lokalis: Integer);  
begin  
    globalis := globalis + 1;  
    lokalis := lokalis + globalis;  
end r;  
... globalis := 1;  
r(globalis);
```

Mennyi lesz globalis értéke?

Eredmény szerinti paraméterátadás

A kimenő paraméterek megvalósításához.

- Az alprogram formális paraméterében kiszámított eredményt helyezi vissza az aktuális paraméterbe.

A formális paraméter, csakúgy, mint az érték szerinti paraméterátadás esetén, az alprogram **lokális változója**, melynek értéke az alprogram befejeződésekor kimásolódik az aktuális paraméterbe.

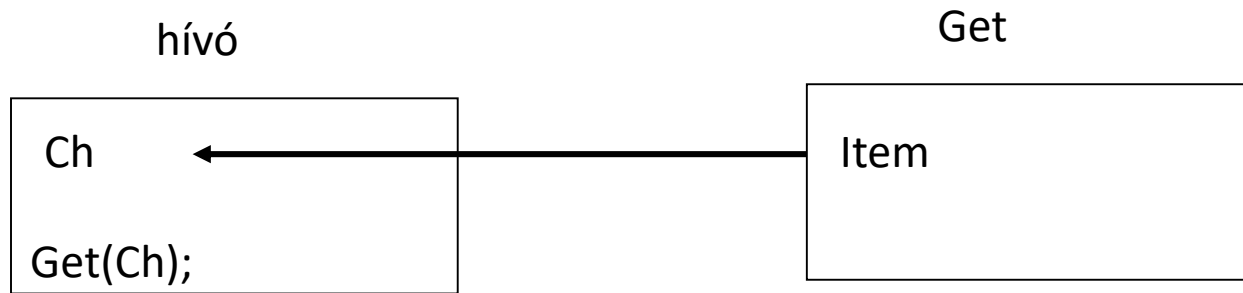
Az aktuális paraméter **balérték** kell legyen.

A formális paraméter nem kapja meg az aktuális paraméter értékét az alprogram hívásakor, ezért az információáramlás egyirányú (out módú átadásra alkalmas).

Eredmény szerinti paraméterátadás

Ada példa:

- `procedure Get(Item: out Character );`

Object Pascal példa:

- `procedure GetInfo(out Info: SomeRecordType);`

Érték/Eredmény szerinti paraméterátadás

Az alprogram befejezésének pillanatáig megegyezik az érték szerinti paraméterátadással.

Az alprogram végrehajtásának befejezésekor az aktuális paraméter felveszi a formális paraméter pillanatnyi értékét (update módú átadásra alkalmas).

Az aktuális paraméter csak „balérték” lehet

Miben különbözik a cím szerinti átadástól?

Érték/Eredmény szerinti paraméterátadás

```
procedure Paramproba is
...   A,B:Integer;...
      procedure Parcsere(X,Y: in out Integer) is
          Temp:Integer;
          begin
              Temp:=X; X:=Y; Y:=Temp;
              A:=12; B:=99; -- ...
          end;
      begin
          A:=1;B:=2;
          Parcsere(A,B);
      end;
```

← X=1,Y=2

← X=2,Y=1

← A=2,B=1

Érték/Eredmény szerinti paraméterátadás

```
procedure s (a:    in out Integer)...
```

- kiírja és lenullázza a paraméterét

```
procedure p (a, b: in out Integer)
```

- kiírja és lenullázza a paramétereit

```
begin
```

```
  s(a);
```

```
  s(b);
```

```
end;
```

Mit csinál majd $p(x, x)$?

Érték/Eredmény szerinti paraméterátadás

```
globalis: Integer;  
procedure r (lokalis: in out Integer);  
begin  
    globalis := globalis + 1;  
    lokalis := lokalis + globalis;  
end r;  
...  
globalis := 1;  
r(globalis);           itt mennyi lesz a globalis?
```

Név szerinti paraméterátadás

Az aktuális paraméterként leírt teljes kifejezés adódik át és minden használatkor (dinamikusan!) kiértékelődik;

- például az `a[i]` hivatkozás változhat, ha menet közben az `i` értéke változik(!)
- (update módú átadásra is alkalmas)

Lusta kiértékelés...

Példa

```
program
  I: integer;
  A: integer array;
  SWAP_BY_NAME: procedure(X: name, Y: name)
    TEMP: integer;
    begin
      TEMP := X;  X := Y;  Y := TEMP;
    end;
begin
  I := 3;
  A[I] := 6;
  output I, A[3];
  SWAP_BY_NAME(I, A[I]);
  output I, A[3];
end;
```

Output

I = 3 A[3] = 6
I = 6 A[3] = 6 de A[6] = 3 lesz!

Egy híres példa

Jensen's device kifejezések kiértékelésére – Algol60

```
real procedure sum (expr, i, low, high);  
  value low, high;  
  real expr;          -- név szerint az expr és az i,  
                      -- ez a default Algolban!  
  
  integer i, low, high;  
  begin  
    real rtn;  
    rtn := 0;  
    for i := low step 1 until high do  
      rtn := rtn + expr;  
    sum := rtn;  
  end sum
```

```
y := sum (3*x*x - 5*x + 2, x, 1, 10);
```

Mit csinál?

Alprogramok paramétere

Az alprogramok paramétereinek száma általában kötött, de lehet változó is.

Egy szintig szimulálható a változó számú paraméter egy tömb átadásával, de ezzel nem mindig oldható meg eltérő típusú paraméterek átadása.

Paraméterek száma

A programnyelvek kezelhetik a túl sok vagy túl kevés aktuális paraméter megadását.

A túl kevés paraméter megadása esetén több módszer alkalmazható:

- alapértelmezett értékek adhatók meg, amelyek a hiányzó aktuális paraméterek helyébe lépnek (pozíció vagy név szerint)
- vesszőket kell tenni a kihagyott paraméterek helyett
- amíg nincsenek alapértelmezett értékek, addig kötelező az aktuális paramétereket megadni, tehát az alapértelmezések csak a paraméterlista végén lehetnek

Formális-aktuális paraméterek megfeleltetése

```
procedure Get_Line ( File : in File_Type;  
                    Item  : out String; Last : out Natural  
                    )
```

pozícionális formában: az aktuális paramétereket abban a sorrendben kell felsorolni, ahogy a formális paraméterek voltak az alprogram specifikációjában:

```
Get_Line(F,S,N);
```

névvel jelölt formában: a paraméterek sorrendje tetszőleges:

```
Get_Line(File=>F, Last=>L, Item=>S);
```

kevert formában: mindig a pozícionálisan megadott paramétereknek kell elől állniuk:

```
Get_Line(F, Last=>L, Item=>S);
```

Paraméterek feltételezett értéke

Az **in** módú paraméterekhez rendelhetünk feltételezett bemenő értéket.

Az alprogram specifikációs része tartalmazza ezt a feltételezett értéket, amit akkor vesz fel a formális paraméter, ha neki megfelelő aktuális paramétert nem adunk meg.

Példa

```
procedure New_Line (File : in File_Type;  
                   Spacing : in Positive_Count := 1 )
```

Hívhatjuk úgy, hogy megadjuk a Spacing értékét, de úgy is, hogy nem: ilyenkor a feltételezett értéket használja az eljárás.

```
New_Line(F);           -- 1 sort emel az F fájlban  
New_Line(F,1);         -- az előzővel egyenértékű  
New_Line(F,42);        -- 42 sort emel
```

Paraméterek feltételezett értéke

Lehet több alapértelmezett értékkel rendelkező paraméter is. Ilyenkor bármelyik aktuális paramétert el lehet hagyni, akár többet is (segít a névvel jelölt hívás).

```
procedure Egyenest_Rajzol (  
    Kezdőpont, Végpont: in Pont;  
    Vastagság: in Positive := 1;  
    Szín: in Színskála := Fekete )
```

```
Egyenest_Rajzol(P1,P2);
```

```
Egyenest_Rajzol(P1,P2,3);
```

```
Egyenest_Rajzol(P1,P2,Szín=>Piros);
```

Alprogramok túlterhelése (átlapolása)

```
procedure Cserél ( A, B: in out Integer );
```

```
procedure Cserél ( A, B: in out Boolean );
```

Azonos név – paraméterek száma és/vagy típusa különböző

A használatból (a hívásból) fog kiderülni, - kell kiderüljön! - hogy melyikre gondolunk

Kérdések

Mellékhatás – mi az?

```
z := sin(x);  
y := sin(x);  
z = y?
```

mi az elvárásom?

```
zz := rnd();  
xx := rnd();  
zz = xx
```

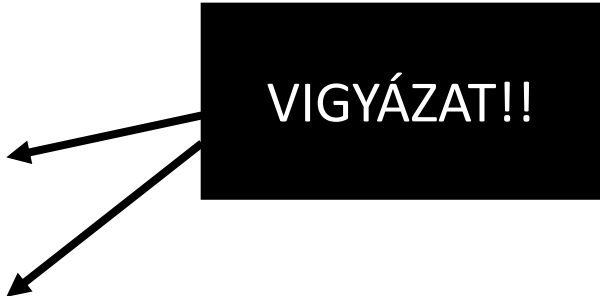
és most?

Kérdések

Mellékhatás 1.: globális változók használata

```
with Text_IO; use Text_IO;

procedure Globprobe is
    I:Integer;
    function Glob(J:Integer) return Integer is
    begin
        I:=I+1;  return I+J;
    end;
begin
    I:=2;
    Put_Line(Integer'Image(Glob(1)));
    ...
    Put_Line(Integer'Image(Glob(1)));
end;
```


VIGYÁZAT!!

Kérdések

Mellékhatás 2.: függvény paraméter is változik

```
int f(int val, int& ref){  
    val++;  
    ref++;  
    return val+ref;  
};  
void main(){  
    int i=1;  
    int j=1;  
    int k;  
    k=f(i,j);  
}
```


VIGYÁZAT!!

Operátorok

Infix alakban is írható műveletek

$A+42$ „+”(A,42)

Operátorok is átlapolhatók:

```
function „+” ( A, B: Mátrix ) return Mátrix;
```

Rekurzió

Közvetlenül vagy közvetve önmagát hívó alprogram

```
function Faktoriális ( N: Natural ) return  
Positive is  
begin  
    if N > 1 then  
        return N * Faktoriális(N-1);  
    else return 1;  
    end if;  
end Faktoriális;
```

Rekurzió

A **rekurzív** alprogramok paraméterátadás szempontjából nem különböznek a szokásos alprogramoktól.

Ezért a paramétereket rekurzív alprogramoknak cím szerint átadni csak elővigyázatosan szabad, mert a sorozatos hívások interferálhatnak.

Fontosabb kérdések

Van-e eljárás?

Van-e függvény?

Mely paraméterátadási módok léteznek?

- érték szerinti
- eredmény szerinti
- érték-eredmény szerinti
- cím szerinti / konstans cím szerinti
- név szerinti

További fontos kérdések

Meghatározható-e a paraméterek információátadásának iránya?

Adható-e a formális paramétereknek alapértelmezett érték?

Túlterhelhetők-e az alprogramnevek?

Az operátorok átlapolhatók-e?

Definiálhatók-e új operátorok?

Típus-e az alprogram? Lehet-e alprogrammal paraméterezni?

Pascal

A paraméterek alapértelmezésben érték szerint adódnak át, de a VAR kulcsszóval cím szerinti átadás érhető el:

```
program A;  
  procedure Megszoroz(Var Mit: Integer; Szorzo: Integer);  
    begin  
      Mit:= Mit * Szorzo;  
    end;  
  
  Var N, K : Integer;  
  
  begin  
    N:=5; K:=3;  
    Megszoroz(N, 4);  
    Megszoroz(N, K);  
    Megszoroz(5, N);  
  
  end.
```

N=20
N=60, K=3
HIBA!

C/C++

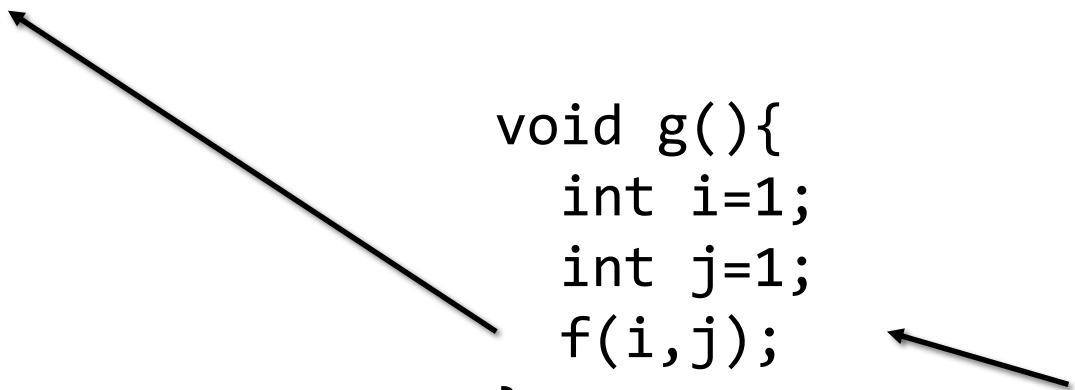
csak függvény van – void visszatérési érték, ha eljárást szeretnénk

csak érték szerinti paraméter átvétel,
cím szerinti: mutatók vagy referencia kell.
Lehet a paraméterek számára is kezdőértéket adni.

```
void f(int val, int& ref){  
    val++;  
    ref++;  
}
```

```
void g(){  
    int i=1;  
    int j=1;  
    f(i,j);  
}
```

i==1,
j==2 lesz

C++

`const&` paraméter – nem változtatható a törzsön belül

```
float fsqrt(const float&);
```

```
float r=fsqrt(x);
```

Tömb paraméterek

- a tömb első elemére hivatkozó mutató adódik át
- vagyis nem érték szerint adódnak át
- méretük nem adódik át

```
int strlen(const char*);
```

```
void f(){
```

```
    char v[]='egy tomb';
```

```
    int i=strlen(v);
```

```
}
```

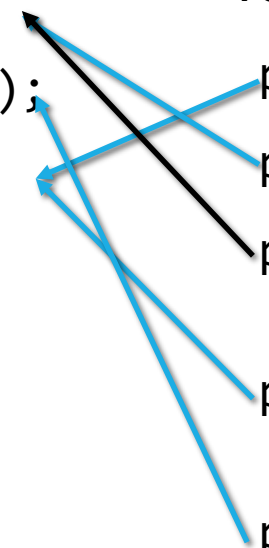
A `T[]` típusú paraméter `T*` típusúvá lesz átalakítva ekkor.

C++

Túlerhelés lehetséges:

```
void print(int);  
void print(const char*);  
void print(char);  
...
```

```
void h(char c, short s, int i){  
    print(c); //Pontos illeszkedés  
    print(i); //Pontos illeszkedés  
    print(s); //Konverzió  
    print('a'); //Pontos illeszkedés  
    print("a");  
                //Pontos illeszkedés  
}
```


Java

Csak valamely osztály metódusa lehet

Az aktuális objektum attribútumaira hivatkozik

Paraméterátadás

- primitív típusok érték szerint
- összetett típusú paraméterek referencia szerint
 - mutable-immutable lehetőség!

Smalltalk

Üzenetküldésekkel érjük el a metódusokat, így a paraméterátadás érték szerintinek tekinthető – referenciák figyelembevételével

- A következő sor az a objektumnak küld üzenetet, két paraméterrel a két paraméter megnevezésével és aktuális értékével
- `a at:3 put:5`

Ada

in, out, in out

Az összetett típusú értékek esetén a fordítóprogram választhat az érték-eredmény, illetve a cím szerinti átadás között.

A függvényeknek csak in paramétereik lehetnek.

Az in paramétereknek lehet alapértelmezett értékük is.

Az alprogramok határozatlan méretű tömb típust is elfogadnak a formális paramétereik között.

SWIFT

Konstans paraméter, inout paraméter, kevert formában történő átadás, feltételezett érték létezik, függvényt is át lehet adni paraméterként, változó számú paraméter átadásának lehetősége

```
func greet(name: String, day: String) -> String {  
    ...  
}
```

Több visszatérési értéke is lehet:

```
func calculateStatistics(scores: [Int]) ->  
    (min: Int, max: Int, sum: Int ) {  
    ...  
    return (min, max, sum)  
}
```